

130 éve hunyt el Lów Lipót szegedi főrabbi

„A zsidó papok mintaképe”

„A magyar zsidó papok mintaképe volt Lów Lipót, ki hazájának és felekezetének, a közművelődésnek és a vallástudományának leghibeibb szolgálatában töltötte el eredményekben gazdag életét.” Ekképpen értékelte a magyar zsidóság történetének egyik jeles kutatója a 130 évvel ezelőtt, 1875. október 13-án elhunyt szegedi főrabbi életművét.

Lów Lipót a híres prágai rabbi, Judah Loew Bezalel kései leszármazottjaként a morvaországi Czerna Horán született 1811. május 22-én. Német anyanyelv mellett a falu tanfőjától csehül is megtanult, héberre pedig házitánítója tanította. Gondos nevelésben részesült, élete során az olasz, a francia, a latin és a görög nyelvet is elsajátította, miközben hegedült, zongorázott és fuvalozott is. 13 évesen hagyta el a szülői otthont, hogy Talmud-iskolába menjen. 1829-ben Perles Mózes hallgatójaként Kismartonban kezdett magyarul tanulni. 1830-ban Prossnitzban a Bibliát és a Talmudot tanította, közben a helyi főrabbi mellett tanulmányait is folytatta, ugyanakkor a vallásreformáló híreben álló aradi főrabbival is levelezett. Mivel nem remélhetett rabbioklevelet a vallásreformerekkel nem szimpatizáló illetékes morvaországi főrabbitól, Magyarországra jött.

Nevelőként kezdett dolgozni, közben keményen tanult, és 1835-ben sikerült megszereznie a rabbiképesítést. Több felsőoktatási intézményben is tanult, keresztény teológiai végzettséget és főcelemi iskolai tanítói oklevelet is szerzett. 1841-ben Szombathelyen tartotta élete első prédikációját, majd hamarosan helyettes rabbi lett Nagykanizsán, ahol munkájának elismeréseként 1842-ben főrabbivá választották. Lów Lipót az első tudományosan képzett magyarországi rabbik közé tartozott. Hamar felismerte: a hazai zsidóság számára elengedhetetlen a magyarosodás. Szónoklataival, írásaival harcolt a magyar zsidóság emancipációjáért. A magyar nyelvű igehirdetést is meghonosította Nagykanizsán: már 1844-től magyarul prédikált a zsinagógában. Szinte szállóigévé váltak egyik prédikációjának buzdító szavai: „Bátran tehát, barátaim! Honosítsa a zsinagóga a magyart, s reméljük, hogy a magyar honosítandja a zsinagógát!” Nagykanizsai működése idején szólalt meg először

Lów Lipót korabeli portréja DM/DV-fotó

egy magyarországi zsinagógában orona. 1842-ben Pesten feleségül vette Schwab Arszlán pesti főrabbi Leontin nevű művelt leányát, aki hét gyermeket szült neki. 1844-ben indította el későbbi híres folyóiratának előfutárát, a Ben Chananiát. 1846 nyarán Pápara került főrabbinak, ahol reformjai megosztották az ortodox hitközséget. Kossuthal folytatott nevezetes hírlapi vitájában amellell állt ki, hogy a zsidóság jogegyenlőségének biztosítását nem szabad összekapcsolni a vallási szokásai megreformálásával. A szabadságharc idején követte híveit a harcra, és tábori lelkesítőként vállalt szerepet. 1849 májusában a pápai zsinagógában a többi felekezettel együtt ünnepelve nevezetes beszédet mondott a függetlenség proklamálásakor. Egy regényes életrajz szerint a szabadságharc végnapjaiban Táncsics Mihállyal együtt a zsidó Zsótér-házban tett hitet a megvalósuló egyenjóság mellett.

Az összeomlás után Lów Lipót sem kerülhetett el a számonkérés: börtönbe zárták, felségértéssel és lázítással vádolták. Báró Sina György közbenjárására 1849 decemberében

szabadon engedték, de egy ideig még figyelték. A szegedi zsidóság 1850 végén választotta rabbijává és iskolája igazgatójává. 1851-ben elhunyt első felesége, 1853-ban újból megnősült: az ókanizsai szabadságharcos özvegyet, Redlich Babette-et vette el, akitől ugyancsak hét gyermeke született. Közülük 1854-ben Lów Immánuel, akit később „a földkerekség legtudósabb rabbijának” tartottak.

Lów Lipót a szegedi zsinagógában újra bevezette a magyar nyelven a királyért, a hazáért és a városért mondott imát, zsidó leányiskolát alapított, létrehozta a zsinagógai énekkart és vezetésére képesített kántort alkalmazott. 1868-ban az igazságügy-miniszter véleményét kérte tőle a szégyenletes „zsidó eskü”-ről, mire ő egy egész tanulmányt küldött A zsidó eskü múltja, jelene és jövője címmel. Ennek hatására törölték el a középkori megalázó esküformát. Az ortodoxiával szemben reformokra törekedett, de igyekezett a reformmozgalmat a vallástörvényi hagyományokkal is összeegyeztetni. A magyar zsidó sajtó egyik kezdeményezője volt, 1858-ban újraindított folyóirata, a Ben Chanania Szegedet egy évtizeden keresztül a zsidó tudomány egyik európai központjává avatta. Szaktudósként nemzetközi hírnévre tett szert a talmudi régiségek tudományában. Közéleti és tudományos tevékenysége révén nagy tekintélyre tett szert, tagja volt Szegeden a városi közgyűlésnek is. Amikor 1875. október 13-án elhunyt, az első részvételnyilvánítások egyikét Kossuth Lajostól kapta a Lów család.

H. ZS.

EMLEKÜLÉS

A Szegedi Zsidó Hitközség dísztermében hétfőn 13 órakor Markovics Zsolt szegedi főrabbi nyitja meg a Lów Lipót-émlékülést, amit a szegedi zsidó kulturális fesztivál keretében rendeznek meg. Szeged főrabbija, Lów Lipót a nagykanizsai és a pápai zsinagóga szöszékén címmel Schöner Alfréd főrabbi, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem rektora, Lów Lipót életútja címmel pedig Hidvégi Máté professzor tart előadást. Azt követően 15.30-kor avatják fel Lów Lipót emléktábláját a Hajnóczy u. 8. szám alatti egykori lakóházánál.

Európa legjobb fiatal neurológusa a szegedi egyetemen

Dolgozom, nagyon jól vagyok, maradok

Már másodszor választottak meg egy 29 éves szegedi orvost Európa legjobb fiatal neurológusának. Palotás András mindezek ellenére sem tervezi, hogy külföldön vállaljon munkát, mert – mint mondja – annak az országnak szeretne dicsőséget szerezni, amely kitanította.

Palotás András másodszor lett a legjobb Fotó: Frank Yvette

Az Európai Idegtudományi Társaságok Szövetsége néhány napja egy szegedi orvost választott meg a kontinens legjobb fiatal neurológusának. Palotás András ráadásul már másodszor kapta meg az Uschi Tschabitscher-díjat, két évvel ezelőtt ugyanis szintén neki ítelték ezt a címet. Ezúttal a skizofrénia kezeléséhez használt gyógyszerek genetikai profiljának kutatásáért kapta a rangos elismerést.

A pirulák hatásairól eddig csak empirikus és sejt szintű tapasztalataink voltak. Vagyis látunk, hogyan hatnak, azt viszont nem tudtuk, pontosan milyen gének kifejeződésére vannak hatással. Ez egy alapvető információ, hiszen a gének képezik a „szabásmintát”, ami alapján a „ruha” elkészül. Ezt kutatunk általános genetikai segítségével, és sikerült meghatározni az egyes gyógyszerek molekuláris ujjlenyomatát – magyarázta új tudományos felfedezésének lényegét az orvos. Hozzátette: ezek a vizsgálatok egy nagyobb projekt részét képezték, melyben az Alzheimer-kórt és a skizofrénia tanulmányozza a Szegedi Tudományegyetemen, a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Biológiai Központjának munkatársaival együttműködésben.

A 29 éves szakember egyébként főállásban a szegedi egyetem orvoskarának szívsebészeti

osztályán dolgozik klinikai orvosként, de emellett besegít a mentőszolgálatnál is, a pszichiátriai klinikán pedig kutatóként tevékenykedik. Ez utóbbi munkája érdeklő legjobban. – A kutatás gondolkodásra késztet, az eredmények pedig folyamatosan fejleszthetők, hiszen egyikből következik a másik. Soha nem érzem úgy, hogy egy mókuskerekben zajlik az életem – mondta.

Bár Palotás Andrást nagyon fiatalon elismerte, felfedezte magának Európa, azt mondja, Magyarországon képzelettel a jövőjét. – Úgy érzem, hogy aki igazán kitartó és lelkes, az Magyarországon is képes színvonalas kutatómunkát felmutatni – mondta. – Ameddig csak lehet, a hazai kutatást szeretném fellendíteni. Magyarországnak kell dicsőséget szereznie, hiszen ez az a nemzet, mely felnevelt, kitanított, diplomát adott. A legkevesebb, amit cserébe tehetek, hogy maradok.

TIMÁR KRISZTA

Nyílt nap a jegyirodában: hétfőn reggel 8-tól este 8-ig várják a közönséget

Finisben a színházi bérletezés

Pataki Ferenc színművész, Székelyi József színiigazgató és Hargitai Iván, a Reviczky rendezője a jegyirodában

A NAGY SIKERREL FOLYÓ BÉRLETEZÉS FINISÉBEN A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ OKTÓBER 17-ÉN, HÉTFŐN REGGEL 8-TÓL ESTE 8-IG NYÍLT NAPOT TART A KELEMEN UTCAI JEGYIRODÁBAN, AHOLO NÉPSZERŰ MŰVÉSZEK VÁRJÁK A BÉRLETEKET, JEGYEKET VÁSÁRLÓ KÖZÖNSÉGET.

Óriási az érdeklődés a Szegedi Nemzeti Színház előadásai iránt, a korábbi évekhez képest jelentősen nőtt az eladott bérletek száma. Miközben az árak idén nem emelkedtek, a bérletekből és a jegyekből eddig már több mint 48 millió forint saját bevételt könyvelhettek el, miközben tavaly ilyenkor még csak 28 millió forintnál tartottak. A közönség a november eleji zárásig vásárolhat bérleteket. Ez kiváló szellemi befektetés a családoknak, hiszen a jegyárakhoz képest több ezer forintos kedvezménnyel nézhetik meg az előadásokat.

– A munkánk iránt tapasztalható felfokozott érdeklődés akár meg is nyugtathatna bennünket, de nem dőlhetünk elégedetten hátra. Minél izgalmasabb, színesebb, naprakészebb információkkal szeretnénk ellátni a publikumot. Ennek érdekében a vezető szegedi médiumokkal, a Délmagyarországgal és a Rádió88-cal szorosabb együttműködésbe kezdünk, ami városszerte tapasztalható lesz. A színpadon kívül is találkozhat a néző művészekkel: október 17-én, jövő hétfőn reggel 8-tól este 8-ig várjuk a kedves közönséget a színház Kelemen utcai jegyirodájában – mondja Székelyi József színiigazgató, aki maga is beáll majd a jegyárúsító pultrá mögé.

– A Kárász utcán diákok és hoszteszek kínálják majd a színházi információkat. A szegedi kézilabdásokkal is nagyon szívélyes a kapcsolatunk, terveink szerint a sportcsarnok korszerű mátrixán is ott lesz majd a programunk. Minden eszközt be kell vetnünk annak érdekében, hogy mindkét játszóhelyünket, a nagyszínházat és a felújított kisszínházat is csúcsra járassuk. Merész műsorpolitikánkkal járatos utra léptünk, abban bízom, a szegedi közönség ünnepelni fogja a társulat vállalkozó kedvét. Ezen a héten két különleges premierre is várjuk a nézőket: pénteken a nagyszínházi *Carmenre*, szombaton pedig kisszínházi ősbemutatónkra, *Egryssy Zoltán Reviczky* című darabjára. A nyílt napunkat arra is szeretnénk felhasználni, hogy megismertessük a közönséggel az évad kínálatát, például *Gabriele Zapolska Dulszka asszony erkölcsé*, *Albee Kényes egyensúly* és *Burgess Mechanikus narancs* című darabját. Utóbbiba beleszeretett az egykori *Nyers együttes* vezetője, aki zenét komponált hozzá. Ennek köszönhetően izgalmas világpremierre készülhetünk. *Janik László* és *Mátyássy Szabolcs* írt egy új zenés gyermekdarabot a *Szindbádból*, amit a nagyszínházban állítunk majd színpadra. *Rossini Hamupipókéjét* beavatott színházi produkcióként mutatjuk be: meg lehet ismerni általa az opera műfaját, ami valójában nem egy köldöknéző, furcsa, elitista valami, hanem igazi népszínház. A november 27-től a nagyszínházban látható *Bors néni* sem kell különösebben ajánlgatnom, elég csak annyit mondanom: *Pásztor Erzsébet* játssza a főszerepét. (PR)

48,7%

nekünk nem csak a szánk nagy, hanem a HALLGATOTTSÁGUNK IS

Köszönjük!

22,1%

Rádió88

Szeged leghallgatottabb rádiója

www.radio88.hu tel.: 62/444-088 sms: 30/30-30-188